

**Dr. Koncz József szerepe a gondozónői hivatás múltjában és jelenében,
lehetséges jövőkép**

Mottó:

„Ne veszítsünk el semmit a múltból, mert csakis a múlttal alkothatjuk a jövőt.”

(Anatole France)

Tisztelt Kollégák! Kedves Emlékezők!

Tisztelettel köszöntöm Önöket, akik fontosnak érezték, hogy a mai napon együtt emlékezzünk Dr. Koncz József Főorvos úrra.

Sokan vannak köztünk, akik ha nem is ismerték személyesen, de ismerik munkásságát, s mindazt amit a bölcsődékért tett. Sokan vannak olyanok is, akik több évtizeden át dolgozhattak vele, mellette, közvetlenül is megtapasztalva határozott, következetes, szakmailag rendkívül felkészült vezetői oldalát, s a másikat is, az emberséges, a nehéz helyzetekre valahogy mindig megnyugtató megoldást talált.

Hosszasan gondolkodtam azon, hogyan is összegezem Dr. Koncz József Főorvos úr szerepét abban, hogy a gondozónők, ma kisgyermeknevelők munkája valódi hivatássá válhatott, s ma már társadalmi szinten is ismét olyan értéként van jelen, mint létrejöttének hajnalán.

Elsőre ez könnyű feladatnak tűnhet, hiszen már 38 éve dolgozom az Igazgatóság kötelékében, és ennek köszönhetően volt lehetőségem naponta találkozni, beszélgetni, dolgozni Főorvos úrral, ahogy mi szólítottuk Főnökkel. Mégis nehezen leltem meg azt az utat, ami hozzásegített azokhoz a gondolatokhoz, amelyet most szeretnék megosztani a jelenlévőkkel és azokkal, akik online követik a mai nap történéseit.

A délelőtti folyamán megidéztem Főorvos úr személyiségét, hangját a technika segítségével, hallottunk a bölcsődei ellátásért tett munkájáról.

S most rajtam a sor, hogy kicsit közelebb hozva beszéljek a bölcsődei ellátás nélkülözhetetlen szereplőjéről, a gondozónőről, a ma kisgyermeknevelőjéről. Arról a szakemberről, akiről Főorvos úr mindig a legnagyobb tisztelettel, és odafigyeléssel beszélt, mert ő egy hivatást álmódott meg, s ezzel együtt egy minőségi ellátást a legkisebbeknek.

Így fogalmazott:

„... a gondozónő szerepe meghatározó a gyermekek ellátásában. A bölcsődei munka kezdetén a bölcsődékben csak gondozási feladatokat láttak el gyermekszerető nők. Bár még mindig sokan úgy gondolják, hogy a gondozónőnek csupán anyáskodnia kell a rábízott gyermekekkel /s ehhez

elég ha ösztönösen, szeretettel fordul feléjük/, valójában a tapasztalat azt mutatja, hogy a gyermekcsoportokban foglalkozó gondozónők csak körültekintő, szakmailag igényes munkával tudják feladatukat ellátni: a szülőktől való korai elszakadás megterhelő következményeit enyhíteni az emocionális és beilleszkedési zavarokat megelőzni, a megbetegedések számát csökkenteni, olyan biztonságot adni a gyermeknek, mely további fejlődéséhez elengedhetetlen.”

*Tanulmány a bölcsődéről – a gyermekes családok ellátásai című részkonceptióhoz
(1986. március 25.)*

Tudta, vallotta, a gondozónő, a kisgyermeknevelő a bölcsődei nevelés egyik fő mércéje. Az ő mindennapi munkája alapján kerül megítélésre nemcsak egy adott bölcsőde, de a szakma is. A gondozónő, kisgyermeknevelő az, akiknek hangja, mozdulata ott marad minden bölcsődés kisgyermek életében láthatóan és sokszor láthatatlanul.

Így írt erről:

„A személyi feltételek legfontosabb része a gondozónő, aki szaktudásával, gyermekcentrikus gondolkodásmódjával, elfogadó, humánus, megértő magatartásával határozottan, mindig a gyermekek érdekét alapul véve alkalmazza a gyakorlatban azokat az ismereteket, amelyeket erről a korosztályról magának tud.

Amíg a kisgyermek és komoly felnőttek vágyai, elképzelései egybeesnek, s ezt mindketten így is tapasztalják a mindennapokban, addig a bölcsőde betölti szerepét, amit a szó, bölcsőde számukra jelent.” (2002)

A gondozónő szerepének elismerése mellett jól ismerte a szakmai munka alapelveit, követelményeit is, hiszen azokkal dolgozott, akik ezek meghatározásában szerepet játszottak, s maga is hozzájárult a nagyívű fejlődéshez. Így nem szokványos módon akár szakmai kérdésekben is tudott szakszerű válaszokat adni. Ezért volt hiteles amikor a folyamatos napirendről, fokozatos, szülővel történő beszoktatásról, gyermeki kompetenciakészítések támogatásáról beszélt.

Nem véletlen tehát, hogy bármely Főorvos úr által jegyzett szakmai anyagot, beadványt, előadást, beszédet olvasunk, mindig jelen van benne a gondozónő, kisgyermeknevelő.

Szilárd meggyőződése volt, hogy az oly méltánytalan társadalmi megítélésen csak a tudás folyamatos gyarapításával lehet úrrá lenni.

.... „A gondozónők többsége szereti hivatását, érzik viszont, hogy munkájuk tartalmasabb végzése több ismeretet kíván. Ezért is sürgetik a bölcsődei munka követelményeihez igazodó iskolarendszer kialakítását, de azért is, mert ez növelné szakmai tekintélyüket, társadalmi megbecsülésüket.” (1986)

Ösztönzött és bátorított tehát és maga is tett azért, hogy a képzés minél magasabb szintre emelkedjen.

Támogatta azt is, hogy a gondozónők megmutathassák azt a szellemi, pedagógiai értéket, amelyet az évek során összegyűjtöttek. Ezért szerveződtek többek között az Ankétok, Kongresszusok.

„Az ország több ezer gondozónőjének még kevés lehetősége volt arra, hogy megfigyeléseit, tapasztalatait közkinccsé tegye. Azért vállaltuk örömmel és ismételten az ankét megrendezését, mert olyan fórumnak tekintjük, ahol erre lehetőség van. Elképzeléseink helyességét a rendezvény sikere egyértelműen igazolta. Az előadások színvonala, az irántuk megnyilvánuló érdeklődés és az a tudat, hogy az emberi elme befogadóképessége korlátozott, arra inspirált bennünket, hogy adjuk ki az ankét anyagát, és ezzel többek számára hozzáférhetővé tegyük. Ajánljuk, hogy a résztvevők elevenítsék fel a hallottakat, azok pedig akik nem voltak részesei a rendezvénynek a kiadványon keresztül ismerjék meg és hasznosítsák az ankéton elhangzottakat a bölcsődei gondozónői hivatás gyakorlása során.”

(Dr. Koncz József és Dr. Polónyi Erzsébet)

(II. Országos Bölcsődei Ankét anyaga Bevezető (1978. december 05.)

Számos értékes előadásnak lehettek részesei a jelenlevők, a szekciókban, plenáris üléseken tartalmas szakmai beszélgetések zajlottak, nagyszerű kiadványok születtek, s születnek ma is, egy -egy országos rendezvényt követően.

De szintén a gondozónői hivatás értékének elismeréséért, társadalmi megbecsülésének kivívása érdekében írta le Főorvos úr az alábbi igazán előremutató elképzeléseket.

Bölcsődék személyi ellátottsága terén

- *Szükséges lenne a beiskolázás előtt pályaalkalmassági vizsgálatot végezni a jelentkezőknél. A gondozónői pályának társadalmi rangot kell adni megfelelő erkölcsi és anyagi elismerésével is.*
- *Hosszú távon megfontolandó a gondozónő nevének megváltoztatása – a funkciónak megfelelően-, és férfiak számára is lehetővé kell tenni ennek a munkakörnek a vállalását.*
- *A gondozónők napi munkaideje 6 óránál ne legyen több. Ez a feltétele lenne a maximális teljesítmény nyújtásának.*

(Bölcsődei hálózat fejlesztésének koncepciója (1983. február 16.)

S mit adott még nekünk, gondozónőknek, kisgyermeknevelőknek? Hitet, hogy bízunk magunkban még a legnehezebb időszakban is, akkor, amikor szükséges rossz volt a bölcsőde, amikor janicsárképzőnek nevezték, sorra zárták be az intézményeket. Fáradhatatlanul, minden lehetőséget megragadva, cáfolta a kijelentéseket, írta az ellenérveket, többek között így:

„A bölcsőde nem „janicsárképző”, nem „falanszter” ahol pszichopatákat nevelnek. A bölcsődék tudományos alapon nyugvó gondozó-nevelő intézmények és munkájuk nemzetközileg elismert.” (Gondolatok a magyarországi bölcsődék helyzetéről 1998.)

S mellette tett a megújulásért is, a sajátos nevelési igényű kicsinyek ellátásának felvállalásával, aztán a játszócsoport, az időszakos gyermekfelügyelet megálmodásával.

S álmai, kezdeményezései, gondolatai lassan beépültek az életünkbe, s immár múltunkká válva, összeköt és egyben össze is tart bennünket bölcsődéseket, éljük az ország bármely részén is. Ezt tanultuk tőle, a kitartást, a folyamatos törekvést a megújulásra, a küzdeni tudást, s azt, hogy az értékeinket óvni kell, azt, hogy amit tanultunk, azt tovább kell vinnünk és nem szabad elfeledkezni a múltunkról.

Lenne még mit tanulnunk, de az idő elfogyott, most a búcsú, az emlékezés ideje van.

Az emlékkonferenciára készülve megmutattam a közvetlen munkatársaimnak az emlékszobánkról készített filmet. Az egyik fiatal munkatársam ezt írta nekem a film kapcsán Főorvos úrról:

„Választhatott volna annyi meg annyi más kihívást magának, mégis a bölcsi mellett állt meg, és lelket adott ennek a szakmának”.

Lelket adott, milyen érdekes és szemléletes hasonlat, számomra ez valami olyasmit jelent, hogy lelket lehelt bele, tett a bölcsődékért, következetesen, kitartóan.

Ezért is választottam zárszóként Főorvos úr egy gondolatát.

„A gondozónőknek, a kisgyermeknevelőknek azt üzenem, hogy továbbra is szeressék feltétel nélkül a nevelésükre bízott gyermekeket, úgy ahogyan én azt több mint negyven éves munkám során tapasztaltam. Nekem ez a gondoskodó szeretet adott erőt több évtizeden át ahhoz, hogy minden eszközzel, fáradhatatlanul képviseljem a bölcsődéket, mert abban is hittem, hogy jó ügyet szolgállok.”

„Bízzanak Önök is a szakma jövőjében, hiszen tudják, hogy jó ügyet szolgálnak.” (2016)

Kívánom, hogy így legyen!

Köszönöm a figyelmet!